
Recommendation of the Committee of Ministers to member States on preventing and combating sexism

Unofficial translation into Bulgarian

Recommandation du Comité des Ministres aux États membres sur la prévention et la lutte contre le sexisme

Traduction non-officielle en bulgare

Препоръка за предотвратяване и борба със сексизма

© Council of Europe, original English and French versions

Text originated by, and used with the permission of, the Council of Europe. This unofficial translation is published by arrangement with the Council of Europe, but under the sole responsibility of the translator.

* * * * *

© Conseil de l'Europe, versions originales en anglais et français

Le texte original provient du Conseil de l'Europe et est utilisé avec l'accord de celui-ci. Cette traduction est réalisée avec l'autorisation du Conseil de l'Europe mais sous l'unique responsabilité du traducteur.

Препоръка за предотвратяване и борба със сексизма

CM/Rec(2019)1¹

(приета от Комитета на министрите на 27 март 2019 г. на 1342-то заседание на заместник-министрите)

Комитетът на министрите, съгласно условията на член 15.б от Устава на Съвета на Европа,

Като припомня, че равенството между половете е от основно значение за защитата правата на човека, за функционирането на демокрацията и доброто управление, за зачитането на принципите на правовата държава и за насърчаването на благоденствието за всички, че то води до равни права за жените и мъжете, момичетата и момчетата, както и до еднаквите им видимост, овластяване, отговорност и участие във всички сфери на обществения и личния живот, и че предполага равен достъп и разпределение на ресурсите между жените и мъжете, както е посочено в Стратегията за равенство между половете на Съвета на Европа за периода 2018 - 2023 г.;

Като припомня, че дискриминацията, основана на пола, представлява нарушение на правата на човека и е пречка за упражняването на правата на човека и основните свободи, както е посочено от Комитета на ООН за премахване на дискриминацията срещу жените в Обща препоръка № 28 относно основните задължения на държавите съгласно чл. 2 от Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените, които са страни по нея;

Като припомня, че сексизмът е проява на исторически неравностойни отношения на власт между жените и мъжете, което води до дискриминация и възпрепятства реалния напредък на жените в обществото;

Като отбелязва, че сексизмът е широко разпространен и преобладава във всичките сектори и всички общества;

Като потвърждава, че сексизмът се подсилва от стереотипите по пол, които засягат жените и мъжете, момичетата и момчетата, и възпрепятства постигането на равенство между половете и на приобщаващи общества;

Като отбелязва, че сексизмът представлява бариера пред овластяването на жените и момичетата, които са непропорционално засегнати от сексисткото поведение; и като отбелязва, че стереотипите по пол и присъщите им предубеждения формират нормите, поведението и очакванията на мъжете и момчетата и поради това водят до сексистки действия;

Като изразява загриженост, че сексизмът е свързан с насилието над жени и момичета и че ежедневните актове на сексизъм са част от съвкупността от насилие, създаващо атмосфера на сплашване, страх, дискриминация, изключване и несигурност, което ограничава възможностите и свободата;

Като отбелязва, че жените и момичетата могат да бъдат обект на форми на множествена и взаимносвързана дискриминация и могат да бъдат изправени пред сексизъм, съчетан с други норми или поведение, които са дискриминиращи, водещи до омраза или причиняващи вреда;

¹Когато настоящата Препоръка беше приета и съгласно член 10.2, буква в) от Правилника за дейността на заседанията на заместник-министрите, представителят на Руската федерация се позова на правото на правителството си да спазва или не Препоръката, по-специално параграф 3 от Преамбюла, като отхвърли употребата на термина „пол“, тъй като руското законодателство не съдържа понятието „пол“ и предвид факта, че не съществува общоприето определение на понятието „пол“ на международно равнище. Освен това Руската федерация счита, че интерсексуалните и транссексуалните лица не попадат в обхвата на Препоръката.

Като приема, че сексизмът и сексисткото поведение се реализират на индивидуално, институционално и структурно ниво и имат пагубен ефект и на трите нива, както и че следователно мерките за предотвратяване и борба със сексизма трябва да бъдат предприети на всички нива;

Като припомня Конвенцията на Организацията на обединените нации от 1979 г. за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените (CEDAW), която изисква от държавите членки да предприемат всички подходящи мерки „за промяна на социалните и културните модели на поведение на мъжете и жените с оглед премахване на предразсъдъците и обичайните и всякакви други практики, които се основават на идеята за малоценността или превъзходството на който и да е от половете или на стереотипни роли за мъжете и жените“;

Като припомня целите, изложени в Декларацията и Платформата за действие от Пекин, приети от Четвъртата световна конференция на ООН за жените (1995 г.), и по-специално доклада от Регионалната среща Пекин +20 за Европа за преглед на напредъка, организирана от Икономическата комисия за Европа на ООН през 2014 г., който посочва, че „дискриминиращите стереотипи остават широко разпространени и засягат образованието на жените и участието им в икономиката и в обществения живот“;

Като взема предвид Програмата на ООН за устойчиво развитие 2030 г., включително Цел 5 за устойчиво развитие („Постигане на равенство между половете и овластяване на всички жени и момичета“), Цел 16 за устойчиво развитие („Насърчаване на мирните и приобщаващи общества за устойчиво развитие, осигуряване на достъп до правосъдие за всички и изграждане на ефективни, отговорни и приобщаващи институции на всички равнища“) и Цел 4 за устойчиво развитие („Осигуряване на приобщаващо и справедливо качествено образование и насърчаване на възможностите за учене през целия живот за всички“), които са с универсално приложение;

Като взема предвид Конвенцията на Организацията на обединените нации за правата на детето (1989 г.) и забраната в нея за дискриминация въз основа на пола на детето или на пола на неговия или нейния родител или законен настойник;

Като припомня Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (ETS No. 5) и забраната в нея за дискриминация при упражняване на правата на човека;

Като припомня, че борбата срещу стереотипите по пол и сексизма и интегрирането на принципа на равенството между половете във всички политики и мерки са приоритетни цели в стратегическите документи и препоръки на Съвета на Европа за равенство между половете;

Като припомня, че Конвенцията на Съвета на Европа за превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие (CETS No. 210, Истанбулска конвенция) изисква страните „да насърчат промени в социалните и културните модели на поведение на жените и мъжете с оглед отстраняване на предразсъдъците, обичаите, традициите и всички други практики, които се основават на идеята за подчиненото положение на жените или на стереотипни роли за жените и мъжете“ и че Истанбулската конвенция изисква също така страните да криминализират преследването и да предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че сексуалният тормоз подлежи на наказателни или други законови санкции;

Като взема предвид Европейската социална харта (ETS No. 35, ETS No. 163 [ревизирана]) и нейните разпоредби относно равните възможности, недискриминацията и правото на зачитане на достойнството на работното място;

Като припомня, че Европейският съд по правата на човека в своята съдебна практика е потвърдил, че напредъкът към равенство между половете днес е основна цел за държавите членки на Съвета на Европа и че позоваването на традициите, общоприетите

мнения или преобладаващите социални нагласи е недостатъчно основание за разлики в отношението по признака пол. В допълнение Съдът е посочил, че стереотипите по пол, като например възприемането на жените като основно грижещи се за децата, и възприемането на мъжете като основно грижещи се за осигуряване на препитанието, не могат сами по себе си да оправдаят различно третиране;

Като припомня следните препоръки на Комитета на министрите към държавите членки: CM/Rec(2007) 13 относно интегрирането на принципа за равенство между половете в образованието; CM/Rec(2007)17 относно стандартите и механизмите за равенство между половете; CM/Rec(2013)1 относно равенството между половете и медиите; и CM/Rec (2017)9 относно равенството между половете в аудиовизуалния сектор;

Като се позовава на Обща политическа препоръка № 15 относно борбата с езика на омразата, приета от Европейската комисия за борба с расизма и нетолерантността (ECRI) през декември 2015 г., която включва сексистки език на омраза;

Като взема предвид Стратегията на Съвета на Европа за правата на детето (2016-2021 г.), която подчертава необходимостта от борба срещу дискриминацията и насилието, по-специално сексуалното насилие, и необходимостта да се насърчава равенство между момичетата и момчетата, включително като продължава да се обръща внимание на проблемите, породени от стереотипите, сексизма и хиперсексуализацията, особено в медиите и образованието;

Като взема предвид Стратегията на Съвета на Европа за управление на интернет (2016 - 2019 г.) и призова в нея за мониторингови действия за защита на всички, по-специално на жените и децата, от злоупотреби онлайн, включително преследване в киберпространството, сексизъм и заплахи за сексуално насилие;

Като припомня Резолюции 2119 (2016), 2144 (2017) и 2177 (2017) на Парламентарната асамблея на Съвета на Европа, съответно относно „Борбата срещу хиперсексуализацията на децата“, „Премахването на кибердискриминацията и омразата онлайн“ и „Прекратяване на сексуалното насилие и тормоза на жени в публичното пространство“;

Като се основава на резултатите от прилагането на гореспоменатите инструменти и документи на международно, национално, регионално и местно равнище, включително на постиженията и на предизвикателствата;

Като взема предвид, че въпреки наличието на стандарти на международно, национално и регионално равнище, гарантиращи принципа за равенство между половете, все още съществуват различия между стандартите и практиката, между de jure и de facto равенството между половете;

Като признава, че разпространението на различни прояви на сексизъм е тясно свързано с постоянните трудности за постигане на равенство между половете и като изразява желанието си за преодоляване на сексизма като основна причина и последица от неравенството между половете;

Като отбелязва липсата на международно съгласувано определение за „сексизъм“ и на специален правен инструмент за преодоляването му;

Като изразява стремеж за изграждане на Европа без сексизъм и неговите прояви,

Препоръчва на правителствата на държавите членки:

1. Да предприемат мерки за предотвратяване и борба срещу сексизма и неговите прояви в публичната и частната сфера и да насърчат съответните заинтересовани страни да прилагат съответни закони, политики и програми, въз основа на определението и насоките, посочени в настоящата Препоръка;

2. Да наблюдават напредъка при изпълнението на настоящата Препоръка и да информират компетентния/те комитет/и на Съвета на Европа за предприетите мерки и постигнатия напредък в тази област;
3. Да гарантират, че настоящата Препоръка, включително нейното Приложение, е преведена и разпространена (в достъпна форма) сред съответните органи и заинтересовани страни.

Приложение към Препоръка CM/Rec(2019)1

Насоки за предотвратяване и борба със сексизма: мерки за изпълнение

Определение

За целите на настоящата Препоръка сексизъм е:

Всяко действие, жест, визуално представяне, устна или писмена реч, практика или поведение, основани на идеята, че дадено лице или група лица се смятат за по-малоценни поради техния пол, което се проявява в публичната или частната сфера, независимо дали онлайн, или офлайн, и което има за цел или резултат:

- i. нарушаването на присъщото достойнство или права на дадено лице или група лица; или
- ii. причиняването на физическа, сексуална, психологическа или социално-икономическа вреда или страдание на дадено лице или група лица; или
- iii. създаването на заплашителна, враждебна, унижителна или обидна среда; или
- iv. създаването на пречки пред независимата и пълна реализация на човешките права от дадено лице или група лица; или
- v. поддържането и засилването на стереотипите по пол.²

Контекст

Необходимостта от преодоляване на сексизма, сексистките норми и поведение и сексистката реч е част от редица международни и регионални инструменти. Както Конвенцията на Съвета на Европа за превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие (CEDAW No. 210, Истанбулска конвенция), така и Конвенцията на ООН за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените отчитат последователността между стереотипите по пол, неравенството между половете, сексизма и насилието над жени и момичета. По този начин актовете на сексизъм в ежедневието, които изглеждат като форми на несъществено или незначително сексистко поведение, коментари и шеги са в единия край на тази последователност. Тези актове обаче често са унижителни и допринасят за създаването на социален климат, в който жените се оказват унижавани, тяхното самоуважение подронвано, а дейностите и изборите им ограничени, включително на работното място, в частната, в обществената или в онлайн сферата. Сексисткото поведение, като например сексистката реч, подбуждаща омраза, може да ескалира до

² „Стереотипите по пол са основаващи се на предубеждения социални и културни модели или идеи, при които на жените и мъжете се приписват характеристики и роли, определени и ограничени от техния пол. Стереотипите по пол представляват сериозна пречка пред постигането на реално равенство между половете и подхранват половата дискриминация. Тези стереотипи могат да ограничат развитието на природните таланти и способности на момичетата и момчетата, жените и мъжете, техните образователни и професионални предпочитания и опит, както и житейските възможности като цяло“ (Стратегия за равенство между половете на Съвета на Европа 2018 -2023 г., стратегическа цел 1).

или открито да подбужда към обидни и заплашителни действия, включително сексуална злоупотреба или насилие, изнасилване или евентуално смъртоносно действие. Други последици могат да включват загуба на ресурси, самонараняване или самоубийство. Поради това преодоляването на сексизма е част от задължението на държавите да гарантират правата на човека, равенството между половете и да предотвратят насилието над жени и момичета в съответствие с международното право в областта на правата на човека и с Истанбулската конвенция за държавите, които са страни по нея.

Сексизмът и сексисткото поведение водят до физически, сексуални, психологически или социално-икономически вреди и оказват различно въздействие върху различните групи от населението. Жените и момичетата са непропорционално засегнати от подобно поведение. Сексизмът и сексисткото поведение представляват пречка пред овластяването и развитието на жените и момичетата; премахването на сексизма и сексисткото поведение ще бъде от полза за всички: жени, момичета, мъже и момчета.

Сексизмът и сексисткото поведение се срещат в целия спектър от човешки дейности, включително в киберпространството (интернет и социалните мрежи). Те могат да засегнат дадено лице или група лица индивидуално или колективно, дори ако не са пряко насочени нито към лицето, нито към групата, например чрез сексистка реклама или публично експониране на снимки на голи жени на работното място. Трите равнища, на които сексизмът продължава да съществува и да се изпитва, са: индивидуално, институционално (например семейство, работна или образователна среда) и структурно (например чрез социални неравенства между половете, социални норми и поведение). Сексизмът е обгърнат от тишина, когато лица и групи не съобщават или не се оплакват от сексистко поведение поради страх, че няма да бъдат взети на сериозно, че ще бъдат отлъчени или дори ще бъдат подведени под отговорност.

Интернет предостави ново измерение за изразяването и пренасянето на сексизъм към голяма аудитория, особено на сексистката реч на омразата, въпреки че сексизмът не се корени в технологиите, а в постоянно срещаните неравенства между половете. Освен това, социалните явления като кампанията #MeToo и поредицата от действия и политически мерки, които тя предизвика в различни части на света (след 2017 г.), включително в държавите членки на Съвета на Европа, помогнаха да се хвърли светлина върху повсеместното разпространение на сексизма и върху необходимостта от по-строги мерки за борбата с него.

Сексизмът и сексисткото поведение се коренят в и подсилват стереотипите по пол. Европейският съд по правата на човека смята, че „проблемът със стереотипизирането на определена група в обществото се състои в това, че то пречи за разработване на индивидуализирана оценка на нейния капацитет и нужди“³. Стереотипите по пол укрепват неравностойните структури на социална власт и влияят отрицателно върху разпределението на ресурсите между жените и мъжете. Разликите в заплащането и разликите в пенсиите на жените и мъжете, които продължават да съществуват в държавите членки, са пример за това. Поради това стереотипите по пол са социални конструкции на „уместните“ роли на жените и на мъжете, които се определят от културните предразсъдъци, обичаи, традиции и в много случаи от интерпретации на религиозни убеждения и практики. Жените, които възразяват срещу или се отклоняват

3 *Carvalho Pinto de Sousa Morais срещу Португалия*, заявление № 17484/15, решение от 25 юли 2017 г. на Европейския съд по правата на човека, параграф 46.

от това, което се приема за тяхното „присъщо“ място в обществото, могат да се сблъскат със сексизъм и мизогиния (омраза и презрение към женския пол), а мъжете, които възразяват срещу доминиращите възприятия за мъжествеността, могат да се сблъскат със сексизъм.

Взаимовръзка между различни признаци, ситуации на уязвимост и утежняващи обстоятелства

Жените и мъжете могат да се сблъскат с различни и взаимно пресичащи се форми на сексизъм, основани на редица други фактори, включително, но не само, етническа принадлежност, малцинствен или местен статус, възраст, религия, статут на бежанец или мигрант, увреждане, семейно положение, социален произход, полова идентичност, сексуална ориентация или сексуалност. Те могат да бъдат в по-уязвимо положение или да бъдат обект на различни актове на сексизъм в различни среди, като например младите жени и жените, работещи в предимно мъжко обкръжение, например бизнес, финанси, военно дело или политика. Жените на властови позиции, включително обществените фигури, също са специфични мишени за сексизъм, тъй като се възприема, че те са се отклонили от социалните норми за половете, които изключват жените от публичните пространства или от властта. Интерсексуалните и транссексуалните лица също са изправени пред допълнителни и/или по-сериозни проблеми по отношение на сексизма.

Някои обстоятелства могат да увеличат сериозността или въздействието на сексисткото поведение или да повлияят на способността на жертвата да реагира. Такива утежняващи обстоятелства съществуват, когато сексистките действия или думи се случват в рамките на йерархични отношения или отношения на зависимост, по-специално на работното място, в контекста на образованието или здравеопазването, при предоставянето на (обществени) услуги или в търговските отношения. Сексизмът нанася особени вреди, когато авторът е в позиция на власт, авторитет или влияние, като например политик, човек, който формира обществено мнение или бизнес лидер. Друг утежняващ фактор е, когато обхватът или потенциалният обхват на сексистките думи или действия е обширен, включително начините за предаването му, използването на социални или традиционни масмедии и степента на повторяемост.

I. Общи инструменти и мерки за справяне със сексизма

Основната цел на мерките за предотвратяване и борба срещу сексизма е да се предизвикат поведенчески и културни промени на индивидуално, институционално и структурно ниво.

Средствата за предотвратяване и борба срещу сексизма могат да включват законодателни, изпълнителни, административни, бюджетни и регулаторни инструменти, в допълнение към плановете, политиките и програмите. Държавите следва да изберат най-подходящите инструменти за своя контекст и целта на конкретното действие. Необходими са различни инструменти за преодоляване, от една страна, на неосъзнатите предубеждения и, от друга - на преднамереното сексистко поведение. Първите могат да бъдат преодоляни чрез повишаване на осведомеността, обучение и образование, докато за премахване на преднамереното и упоритото сексистко поведение и сексистката реч на омраза са необходими по-сериозни мерки. Законодателството относно а сексизма, включително определенията; ръководствата за потребители; посочване на начините за защита и обезщетение на жертвите, както и на

рисковете и последиците за извършителите, са важни възможности за избор, които трябва да се вземат предвид.⁴

Държавите следва да използват съществуващите инструменти и да гарантират тяхното ефективно прилагане или да предоставят нови инструменти за предотвратяване и защита срещу сексистко поведение, когато е уместно, за преследване и наказване на нарушителите и за обезщетяване на жертвите.

Правителствата на държавите членки се приканват да разгледат следните мерки в подкрепа на прилагането на настоящата Препоръка.

I.A. Законодателство и политики

I.A.1. Обмисляне на законодателна реформа, която осъжда сексизма и която дава определение и криминализира сексистката реч на омразата.

I.A.2. Взаимно пресичащите се фактори, различията между жените, ситуацията на уязвимост и утежняващите обстоятелства трябва да бъдат отчетени и взети под внимание при разработването на законодателство и политики за борба срещу сексизма.

I.A.3. Разработване и инвестиране в цялостна обществена инфраструктура, която служи като платформа за овластяване на жените и гарантиране на равенство между половете, и разработване на политическа рамка за премахване на сексизма и дискриминационните стереотипи свързани с пола с конкретни цели, референтни показатели, срокове, индикатори за напредък и за резултати, както и механизъм за мониторинг и оценка на въздействието на предприетите стъпки.

I.A.4. Насърчаване участието на гражданското общество, по-специално на неправителствени организации на жени, на религиозни и обществени лидери, на професионални сдружения на адвокатите и съдиите и на синдикални организации, в разработването на политически и правни рамки, насочени към борба срещу сексизма, с цел насърчаване на сътрудничеството и гарантиране на ангажираността им в изпълнението на тези мерки.

I.A.5. Отчитане, насърчаване и подкрепа на всички нива на работата на съответните организации на гражданското общество, по-специално неправителствените организации на жените, водещи активна борба срещу сексизма във всички области (по-специално тези, разгледани в раздел III по-долу), и установяване на ефективно сътрудничество с тези организации.

I.A.6. Насърчаване на съответните публични органи и служби, например омбудсмани, комисии по въпросите на равенството, законодателни събрания, национални институции за правата на човека, публични предприятия и органи по жалбите, да изготвят и прилагат кодекси за поведение или насоки относно сексизма, които са в съответствие с цялостната политика за премахване на сексизма, както и осигуряване на адекватни ресурси за тези дейности.

I.A.7. Обмисляне създаването на орган, занимаващ се с въпросите на равенството между половете, или друга официална институция, която да отговаря за наблюдението и оценката на политиките и мерките за премахване на сексизма в обществения и личния живот. На този орган следва да се предоставят необходимите правомощия и ресурси за изпълнение на тези задачи.

I.A.8. Осигуряване на подходящи средства за подкрепа на жертвите на сексистко поведение.

⁴ Например "Anti-Sexisme - Mode d'emploi", Institut pour l'egalite de femmes et des hommes, Белгия, наличен на френски език на следния адрес http://igvm-iefh.belgium.be/sites/default/files/downloads/79%20-%20Anti-sexisme%20mode%20emploi_FR.pdf.

I.A.9. Въвеждане на програми за обучение на работещите с жертви и извършители на престъпления свързани с пола и на сексуални престъпления.

I.A.10. Обмисляне налагането на ненаказателни санкции, например отегляне на финансова и други форми на подкрепа от публични органи или други организации, които не осъждат сексизма и сексисткото поведение, особено сексистката реч на омразата.

I.B. Мерки за повишаване на осведомеността

I.B.1. Насърчаване на бързи реакции от страна на обществените фигури, по-специално политиците, религиозните, икономическите и обществените лидери, както и други лица, които имат влияние върху общественото мнение, за осъждане на сексизма и сексисткото поведение и за положителна затвърждаване ценностите на равенството между половете.

I.B.2. Стартиране, подкрепа и финансиране на научни изследвания, включително съвместни изследвания между държавите членки, които предоставят систематизирани и дезагрегирани по пол и възраст данни за честотата на разпространение и отрицателното въздействие на сексизма и неговите прояви, включително относно сексизма и сексуалния тормоз на работното място, сексистката реч на омразата, целите, извършителите, начините на предаване, медийната и обществената реакция. Широко и редовно разпространение на тези данни до съответните публични органи, образователни институции и обществеността.

I.B.3. Разпределяне на ресурси за финансиране на ефективни комуникационни и осведомителни кампании относно връзките между сексизма и насилието над жени и момичета и финансиране на организациите, които действат в подкрепа на жертвите.

I.B.4. Планиране, осъществяване и насърчаване на редовни национални инициативи за повишаване на осведомеността на всички нива и с помощта на различни медийни форми (например изготвяне на ръководства, насоки, видеоклипове, достъпни в интернет и в основните медии, въвеждане на национален ден срещу сексизма, създаване на музеи за отдаване на обществено признание на равенството между половете и правата на жените). Тези инициативи трябва да имат за цел да повишат осведомеността и разбирането сред населението, особено на родителите, за различните форми на сексизъм, включително феномени като „менсплейнинг“⁵, как да ги предотвратяват и да реагират на тях, и за вредата, която поражда за хората и обществото, включително за момчетата и за момчетата.

I.B.5. Гарантиране разработването и прилагането на специализирано продължаващо образование и обучение за педагози във всички сфери и на всички нива на образователната система, включително в образователните институции, за персонала на отделите за човешки ресурси в публичния и в частния сектор и в институциите за професионално обучение (например медии, армия, медицински и правни специалисти, както и при обучението по счетоводство, мениджмънт и бизнес), относно равенството между половете, значението на стереотипите по пол, как да се разпознават и

⁵ Менсплейн (англ. Mansplain) (глагол, неофициален): (за мъж) разясняване на нещо на дадена жена по начин, който се смята за снизходителен, покровителствен, прекалено самоуверен, прекалено опростен или който предполага, че събеседникът няма познания по темата.

преодоляват сексизмът, предразсъдъците и предубежденията и как да се противопоставят на стереотипите.

I.V.6. Гарантиране, че е направен преглед на учебниците, учебните материали и методите на преподаване, използвани от/за ученици от всички възрастови групи и във всички форми на образование и обучение (като се започне с предучилищното образование) относно сексистки език, илюстрации и стереотипи по пол и преработването им по начин, който активно да насърчава равенството между половете.⁶

I.V.7. Насърчаване на равенството между половете, както и развитието на критично мислене за противодействие на сексизма в съдържанието, езика и илюстрациите на играчки, комикси, книги, телевизия, видео и други игри, онлайн съдържание и филми, включително порнография, които формират нагласите, поведението и идентичността на момичетата и момчетата.

I.V.8. Насърчаване и провеждане на редовни кампании за повишаване на осведомеността относно това как се изграждат идеите за женственост и мъжественост и какво означава да бъдеш жена/момиче и мъж/момче в съвременното общество, например чрез медиите, чрез безплатни публични лекции и дискусии.

I.V.9. Насърчаване на сътрудничеството между професионалисти (например журналисти, педагози, правоприлагащи органи) и организации на гражданското общество за определяне и споделяне на добри практики за превенция и борба срещу сексизма.

V.10. Създаване на структури, достъпни за всички, особено за младите хора, за да им се предоставят експертни съвети за това как да предотвратяват, да се борят и да реагират срещу сексизма.

II. Специфични инструменти и мерки за справяне със сексизма и сексисткото поведение в целевите области

Някои сфери на дейност са особено податливи към прояви на сексизъм и/или към специфични форми на сексистко поведение; поради това е от решаващо значение да се предприемат целенасочени действия за предотвратяване и борба срещу сексизма в тези сфери, в допълнение към общоприложимите препоръчителни мерки и инструменти, изброени в предишния раздел.

II.A. Език и комуникации

Езикът и комуникацията са основни компоненти на равенството между половете и „не трябва да сакрализират хегемонията на мъжкия модел“.⁷ Нестереотипната комуникация е добър начин за образование, повишаване на осведомеността и предотвратяване на сексисткото поведение. Тя включва изхвърлянето от употреба на сексистки изрази, използването на женски и мъжки или полово неутрални форми при употреба на титли/звания, използване на женски и мъжки или полово неутрални форми на обръщение към дадена група, разнообразие в представителството на жените и мъжете и

⁶ Член 10 от Конвенцията на ООН за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените изисква премахването на „всяка стереотипна концепция за ролите на мъжете и жените на всички нива и във всички форми на образование ... по-специално чрез преразглеждане на учебниците и училищните програми и адаптиране на методите на преподаване“.

⁷ Препоръка на Комитета на министрите [Rec \(2003\) 3](#) относно балансираното участие на жените и мъжете при вземането на решения в политиката и обществото, Обяснителен меморандум.

осигуряване на равнопоставеност както при визуалното, така и при други видове представяне.

Правителствата на държавите членки се приканват да разгледат следните мерки:

II.A.1. Потвърждаване и прилагане на съответните препоръки на Комитета на министрите на Съвета на Европа към държавите членки, включително Препоръка № R (90) 4 за премахване на сексизма от езика и Препоръка CM/Rec(2007)17 относно стандартите и механизмите за равенство между половете, която подчертава, че „действията на държавите членки трябва да бъдат насочени към насърчаване на употребата на несексистки език във всички сектори, особено в обществения сектор“.

II.A.2. Предприемане на систематичен преглед на всички закони, други нормативни актове, политики и т.н. за сексистки език и основани на пола предубеждения и стереотипи с оглед замяната им с терминология, имаща отношение към равенството между половете. Добрата практика включва изготвянето на практически ръководства за езика и комуникацията, които не са сексистки и не съдържат стереотипи, основани на пола, които да се използват в документите на публичната администрация.

II.B. Интернет, социални медии и онлайн сексистка реч на омразата

Онлайн сексизмът е широко разпространен в цяла Европа, като жените са непропорционално засегнати - особено младите жени и момичета, жените журналисти, политици, обществени фигури и защитници на правата на жените. Един от аспектите на онлайн сексизма са пренебрежителните коментари по отношение на изразени възгледи или мнения. Докато по-голямата част от атаките срещу мъжете имат за основа техните професионални мнения или компетентност, жените по-често стават обект на сексистки и сексуално насочени обиди и оскърбления, чиято крайност може да бъде засилена поради анонимността, която предлага интернет. Онлайн атаките не само засягат достойнството на жените, но могат също така да им попречат да изразяват мнение, включително на работното място, и да доведат до изгласкването им от онлайн пространството, като подкопават правото за свобода на словото и свобода на изразяване в демократичното общество, ограничават професионалните възможности и увеличават демократичния дефицит, основан на пола. Друг от аспектите е, че дигиталната ера доведе до задълбочаване на критичното вглеждане, на което биват подлагани телата, речта и активизмът на жените. Освен това, сексистките злоупотреби в социалните медии - като например публикуването на интимни визуални материали без съгласието на заснетите лица - са форма на насилие, която също трябва да бъде преодоляна.

Интернет и социалните медии са средства за свобода на изразяването и за насърчаване на равенството между половете, но в същото време позволяват на нарушителите изразяването на оскърбителни мнения и прояви на оскърбително поведение. Докато расистката реч на омразата е призната за противоречаща на европейските и международните стандарти за човешките права, същото не винаги е вярно по отношение на сексистката и мизогинистичната реч на омразата, а настоящите политики и законодателство на всички нива не успяват адекватно да адресират проблема. Поради това държавите се насърчават да поемат задължение за борба с речта на омразата и да гарантират, че по отношение на сексистката реч на омразата се прилагат същите правила като тези, разработени за расистката реч на омразата, когато става въпрос за използването на наказателноправни санкции.

Освен това, изкуственият интелект поражда специфични предизвикателства по отношение на равенството между половете и на стереотипите, свързани с пола. Използването на алгоритми може да възпроизведе и да укрепи съществуващите стереотипи по пол и по този начин да допринесе за запазването на сексизма във времето.

Правителствата на държавите членки се приканват да разгледат следните мерки.

П.В.1. Прилагане на законодателни мерки, които определят и инкриминират проявите на сексистка реч на омразата, приложими за всички медии, както и процедури за докладване и подходящи санкции. Трябва да се насърчават и по-активни процедури за откриване и докладване на проявите на сексистка реч на омразата по отношение на всички медии, включително интернет и новите медии.

П.В.2. Създаване и популяризиране на програми (включително софтуер) за деца, млади хора, родители и педагози, които да подпомагат медийната грамотност на децата за безопасно и критично използване на дигиталните медии и за подходящо дигитално поведение. Това следва да бъде направено чрез учебни програми и изготвянето на наръчници и информационни материали за това какво представлява сексисткото поведение, нежеланото споделяне в интернет и подходящи отговори за онлайн безопасността, включително информация, имаща отношение към равенството между половете. Осигуряване на широко разпространение на тези материали.

П.В.3. Разработване на информационни материали и кампании за повишаване на осведомеността относно сексистките злоупотреби в социалните медии, заплахите в интернет средата и ситуацията, пред които са изправени децата и младите хора (например изнудване, искания за пари или нежелано публикуване на интимни снимки), с практическа помощ за това как да ги предотвратяват и как да реагират в подобни ситуации.

П.В.4. Провеждане на кампании, насочени към широката общественост, относно опасностите, възможностите, правата и задълженията, свързани с използването на нови медии.

П.В.5. Създаване на онлайн ресурси, предоставящи експертни съвети за справяне с онлайн сексизма, включително процедури за бързо докладване/премахване на увреждащи или нежелани материали.

П.В.6. Провеждане на редовни проучвания и събиране на данни, дезагрегирани по пол и възраст, относно сексизма и насилието в киберпространството, както и споделяне на резултатите по подходящ начин.

П.В.7. Интегриране на принципа за равенството между половете във всички политики, програми и проучвания във връзка с изкуствения интелект, за да се избегнат потенциалните рискове от технологии, поддържащи сексизма и стереотипите по пол, и проучване как изкуственият интелект може да помогне за премахване на различията между половете и на сексизма. Това включва мерки за повишаване участието на жените и момичетата в областта на информацията и технологиите в качеството им на студенти, професионалисти и вземащи решения лица. Проектирането на инструменти и алгоритми, използващи данни, трябва да взема предвид динамиката на отчитане на

данните по пол. Трябва да се подобри прозрачността по тези въпроси и да се повиши осведомеността за потенциалните предубеждения на основата на пола в големите масиви от данни; да се предложат решения за подобряване на отчетността.

II.C. Медии, реклама и други комуникационни продукти и услуги

Сексизмът в медиите - електронни, печатни, визуални и аудиовизуални - допринася за създаването на среда, която толерира и тривиализира „ежедневния“ сексизъм. Той се проявява чрез:

- сексуални, сексуално насочени и расистки изображения и опредметяване на жени, мъже, момичета и момчета, включително в реклами, филми, телевизия, видео игри и порнографски материали;
- унизителни или тривиализиращи коментари за външния вид, облеклото и поведението на жените, вместо балансирана и информативна дискусия относно техните възгледи и мнения;
- коментари и представяне на жените и мъжете в стереотипни роли в рамките на семейството и общността;
- възпроизвеждане и утвърждаване на стереотипите по пол по отношение на жертвите на насилие, основано на пола;
- небалансирано представяне и липса на значимо участие на жените в различни професионални и информативни роли (експерти, коментатори), особено по отношение на жените от малцинствата.⁸

Правителствата на държавите членки се приканват да разгледат следните мерки:

II.C.1. Въвеждане на законодателство за забрана на сексизма в медиите и рекламите и насърчаване на мониторинга и прилагането на тези мерки.

II.C.2. Насърчаване включването на изразяването на сексизъм в законите, които преследват клеветата.

II.C.3. Насърчаване и осигуряване на подкрепа за участието на секторите на информационните и комуникационните технологии, медиите и рекламата в изготвянето, приемането и прилагането на политики и механизми за самолегулация за премахване на сексизма, включително сексистката реч на омразата във всеки един сектор.

II.C.4. Насърчаване на ролята на организациите за мониторинг на медиите и на рекламите за справяне със сексизма.

II.C.5. Насърчаване създаването на институция, която да е оправомощена да получава, анализира и разглежда жалби във връзка със сексизъм в медиите и в рекламите, както и да изисква премахването или промяната на сексисткото съдържание или реклами.

II.C.6. Насърчаване на съответните органи, като например комисиите по въпросите на равенството между половете или националните институции за правата на човека, за въвеждане на стратегии за образование и обучение, както и инструменти за журналисти и други медийни и комуникационни специалисти, свързани с разпознаването на

⁸ Вижте констатациите и препоръките на Конференцията за медиите на Съвета на Европа и представянето на жените (Амстердам, 4-5 юли 2013 г.). Вижте доклада от конференцията на адрес <https://rm.coe.int/1680590fb8>.

сексизма, насърчаването на позитивни и нестереотипни изображения на жените и мъжете в медиите и в рекламите и насърчаването на комуникация, имаща отношение към равенството между половете. Тези допълнителни дейности следва да бъдат адекватно ресурсно осигурени.

П.С.7. Подкрепа за проучвания относно разпространението и въздействието на сексистки изображения на жени и момичета в медиите и в порнографските материали, степента, в която те изострят неравенството между половете и насилието срещу жените и момичетата, както и тяхното въздействие върху физическото, сексуалното и психологическото здраве на жените. Разпределяне на ресурси за финансиране на ефективни комуникационни и осведомителни кампании относно връзките между сексизма, липсата на равенство между половете и насилието над жени и момичета; и насърчаване на позитивни и нестереотипни изображения на жените и мъжете в медиите и в рекламите.

П.С.8. Насърчаване на равноправното участие на жените и мъжете на позиции за вземане на решения и в съдържанието на медиите, както и създаването на бази данни за жени-експерти по всички теми.

П.С.9. Приемане на положителни мерки за отлични постижения и лидерство в насърчаването на балансирано представяне на половете, като например точкова система, предоставяща допълнително финансиране на медиите за създаване на съдържание, имащо отношение към равенството между половете.

П.С.10. Насърчаване на положителни образи на жени като активни участници в социалния, икономическия и политическия живот, както и на положителни образи на мъже в нетрадиционни роли, като например полагащи грижи. Осигуряване на стимули или награди за добри практики, например чрез публично финансиране.

П.С.11. Подкрепа и насърчаване на добри практики чрез диалог и развитие на мрежи и партньорства между заинтересованите страни в медиите за продължаване на борбата срещу сексизма и стереотипите по пол в сектора.

П.С.12. Подкрепа на проекти, насочени към формите на множествена и взаимно пресичаща се дискриминация на жените в уязвимо положение. Въвеждане на стимули за медиите за популяризиране на положителни образи на жените от етническите малцинства и/или с мигрантски произход.

П.Д. Работно място

Сексизмът на работното място има много форми и присъства в публичния и частния сектор. Той се проявява чрез сексистки коментари и поведение, насочено към даден служител или група служители. Сексизмът на работното място включва, наред с другото, унижителни коментари, предметяване, сексистки хумор или шеги, прекалено фамилиарни забележки, лишаване от глас или игнориране, ненужни коментари за облеклото и външния вид, сексистки език на тялото, липса на уважение и практики на мъжко поведение, които имат за цел да сплашат или да изключат жените и са в полза на колегите мъже.⁹ Той засяга равенството и достойнството на работното място.¹⁰

⁹ Висш съвет за равенство на работното място между мъжете и жените (2016), „Набор от действия срещу сексизма - три инструмента за света на труда“, на разположение на следния адрес <https://rm.coe.int/16806fbc1e>.

Сексистките предубеждения, основани на традиционните роли на половете, могат да доведат до оформяне на възгледа, че жените, като майки или бъдещи майки, или полагащи грижи лица, са по-малко надеждни колеги и служители. От друга страна, може да има враждебно отношение към майките, които не остават вкъщи, или, като алтернатива, те могат да бъдат изключени от участие във важни възможности за развитие на кариерите им и, като следствие, на професионалния им живот. Това допринася за „стъкления таван“, който ограничава възможностите за повишение на жените. Подобни предубеждения могат също да доведат до сексистки коментари по отношение на мъжете, които поемат задължението да полагат грижи .

Някои работни среди са изключително доминирани от мъже, с висок риск от насърчаване на културата на сексизма. Освен това жените, заемащи ръководни постове, или тези, които се възприемат като оспорващи институционалната йерархия, доминирана от мъже, могат да бъдат подложени на засилени прояви на сексизъм. По същия начин мъжете могат да бъдат подложени на прояви на сексизъм на работните места, доминирани от жени, или за това, че работят типично „женска“ работа.

Правителствата на държавите членки се приканват да обмислят следните мерки:

П.Д.1. Преглед на трудовото законодателство с цел забрана на сексизма и на сексистките действия на работното място и насърчаване на добри практики като анализ на риска, мерки за смекчаването и управлението му, механизми за подаване на жалби, средства за подкрепа на жертвите и дисциплинарни действия в рамките на граждански или административно-правни процедури.

П.Д.2. Насърчаване и предоставяне на подкрепа за систематичен преглед на правилата, политиките и разпоредбите в предприятията от публичния и частния сектор с оглед приемането на подходящи кодекси за поведение, които включват механизми за подаване на жалби и дисциплинарни мерки по отношение на сексизма и сексистките действия. Това следва да включва и взаимосвързаните форми на сексизъм, например по отношение на мигрантски статут или увреждане.

П.Д.3. Насърчаване на независимите професии, професионалните организации и профсъюзите да възприемат борбата срещу сексизма в рамките на техните организации, включително и в правилниците за вътрешен ред.

П.Д.4. Разработване и широко разпространение на инструментариум за борба срещу сексизма, включително съответни законови разпоредби и обяснения за институционалните ползи от елиминирането му, примери за сексистки действия и добри практики за премахването на сексизма. Следва да се напомни на работодателите и ръководителите, представителите на профсъюзите и другите съответни служители за задължението им да изключат проявите на сексизъм на работното място и за съществуващите действия за подкрепа на жертвите.

П.Д.5. Настоятелно ангажиране на най-високото ниво на управление (в публичния и частния сектор) за насърчаване на институционална култура, която отхвърля сексизма на работното място, например чрез изготвяне на политики за равенство, вътрешни

10Член 26.2 от Европейската социална харта (ревизирана) изисква страните „да насърчават осведомеността, информирането и предотвратяването на повтарящи се осъдителни или явно отрицателни и обидни действия, насочени срещу отделни работници на работното място или във връзка с работата, както и да предприемат всички подходящи мерки за защита на работниците срещу такова поведение“.

насоки и кампании за различните форми на сексизъм, преосмисляне на стереотипите, увеличаване броя на жените, заемащи ръководни позиции, и премахване на ограниченията за кариерното им развитие, включително чрез въвеждането на временни специални мерки като конкретни цели и квоти.

II.D.6. Настоятелно ангажиране на най-високото ниво на управление (в публичния и частния сектор) за насърчаване на осведомеността, информираността и превенцията по отношение на сексисткото поведение и предприемане на всички подходящи мерки за защита на работниците срещу такова поведение.

II.E. Публичен сектор

Сексизмът в публичния сектор и стереотипите по пол могат да доведат до отказ от обществени услуги и неравнопоставен достъп до ресурси. В същото време жените, работещи в публичния сектор, включително тези, които са избрани или са членове на ръководни органи, на всички равнища, често са изправени пред предизвикателства по отношение на своето достойнство, легитимност и авторитет, поради прояви на сексизъм и сексистко поведение.¹¹

Правителствата на държавите членки се приканват да разгледат следните мерки:

II.E.1. Включване на разпоредби срещу сексизма и сексисткото поведение и език във вътрешните кодекси за поведение и правилници, с подходящи санкции за работещите в публичния сектор, включително в избираемите органи.

II.E.2. Подкрепа за инициативи и разследвания, предприети от парламентаристи, организации на гражданското общество, синдикати или активисти, за преодоляване на сексизма в публичната сфера.

II.E.3. Насърчаване на включването на разпоредби за равенството между половете в приложимата правна рамка като добра практика при възлагане на обществени поръчки.

II.E.4. Обучение на служителите в публичния сектор за значението на несексисткото поведение при работата с обществеността, както и с колегите на работното място. Това обучение следва да включва определение за сексизма, различните му проявления, начините за преосмисляне на стереотипите и предубежденията по пол и правилните реакции срещу тях.

II.E.5. Информирание на ползвателите на обществени услуги за техните права по отношение на несексисткото поведение чрез, например, кампании за повишаване на осведомеността и специфични схеми за докладване с цел идентификация и решаване на възможните проблеми.

¹¹ Например, според проучване от 2018 г. на Междупарламентарния съюз и Парламентарната асамблея на Съвета на Европа 85% от жените парламентаристи, участвали в изследването, са били обект на психологическо насилие в парламента; жените парламентаристи под 40-годишна възраст е по-вероятно да са обект на тормоз; парламентарните служителки са преживели повече прояви на сексуално насилие в сравнение с жените парламентаристи; и мнозинството от парламентите не разполагат с механизми, които да дадат възможност на жените да изразят мнението си. Междупарламентарен съюз и Парламентарна асамблея на Съвета на Европа (2018 г.), „Сексизъм, тормоз и насилие срещу жени в европейските парламенти“, налично на следния адрес www.ipu.org/resources/publications/reports/2018-10/sexism-harassment-and-violence-against-women-in-parliaments-in-europe.

П.Е.6. Насърчаване укрепването и прилагането на вътрешни дисциплинарни мерки срещу проявите на сексизъм в публичния сектор и във всички ръководни и политически органи, например чрез ограничаване или отнемане на отговорности и средства или чрез финансови санкции.

П.Ф. Правосъден сектор

Сексизмът и стереотипите по пол в гражданската, административната и наказателната правосъдна и правораздавателна система са пречки пред правораздаването. Това може да доведе до необосновани или дискриминационни решения, основаващи се на предубеждения и пристрастия, а не на съответните факти.¹²

Правителствата на държавите членки се приканват да разгледат следните мерки:

П.Ф.1. При надлежно отчитане на независимостта на съдебната система, осигуряване на редовно и адекватно обучение за всички съдии и магистрати относно правата на човека и равенството между половете, както и относно вредите, причинени от предубежденията и стереотипите на основата на пола и използването на сексистки език, особено в случаи на насилие над жени и момичета.¹³

П.Ф.2. Осигуряване на обучение на всички служители на правоприлагащите органи по въпросите на сексизма, сексизма в киберпространството, сексистката реч на омразата, и насилието над жени; улесняване на начините за съобщаване в полицията за такова поведение; и укрепване на правомощията на полицията за изземване и обезпечаване на доказателства за онлайн злоупотреби.

П.Ф.3. Насърчаване на възприемчивостта на националните и международните съдилища и трибунали към мнения на трети страни и експертни становища по непознати теми като сексизъм и стереотипизиране по пол.

П.Ф.4. Гарантиране, че системите за докладване на нарушения и достъп до правоприлагането са сигурни, достъпни и подходящи; облекчаване на финансовите такси или други фактори, които възпират жертвите да докладват или да инициират дела в съответните органи. Предприемане на стъпки за справяне с риска от повторна виктимизация.

П.Ф.5. Насърчаване на професионалните юридически организации да организират публични лекции и други събития за повишаване на осведомеността сред юристите и други заинтересовани страни по въпросите на сексизма и стереотипизирането по пол в съдебната система.

П.Г. Образователни институции

Сексистките послания формират нашето общество и са проникнали и се възпроизвеждат и от образователните системи, където трябва да бъдат преодолявани.

12 „План за действие на Съвета на Европа за засилване на независимостта и безпристрастността на съдебната власт“ ([СМ\(2016\)36-окончателно](#)), „трябва да се положат всички усилия за борба срещу стереотипите по пол в самата съдебна система“ (Действие 2.4), Служба на Върховния комисар по правата на човека на ООН, „Премахване на стереотипите в съдебната система - Равен достъп до правосъдие за жените в случаи на насилие, основано на пола“, 9 юни 2014 г.

13 Виж Съвет на Европа (2017), „Наръчник за съдии и прокурори за осигуряване на достъп на жените до правосъдие“, достъпен на адрес <https://rm.coe.int/training-manual-women-access-to-justice/16808d78c5>.

Децата и младите хора възприемат стереотипите по пол чрез учебните програми, учебните материали, поведение и език.¹⁴ Сексизмът може да бъде част от културата на образователните институции на всички нива - от предучилищните до висшите училища. Той може да приеме много форми, например: толерантност към и тривиализация на сексистките образност, език и изразяване; нетолерантност към несъответстващо на пола поведение; нежелание за преодоляване на неосъзнатите предубеждения от страна на персонала и учащите се; липсващи или неподходящи механизми за подаване на жалби и докладване; липса на санкции за сексуален тормоз, включително от страна на други учаци. Тези присъщи форми на сексизъм могат да повлияят върху последващото образование, избор на кариера и начин на живот. Държавите носят отговорност и за гарантиране на отчетността на частните институции по отношение на техните действия, като не трябва да се правят изключения за религиозните образователни институции.

Правителствата на държавите членки се приканват да разгледат следните мерки:

П.Г.1. Прилагане в цялост на разпоредбите на Препоръка CM/Rec(2007)13 на Комитета на министрите към държавите членки относно интегриране на принципа за равенство между половете в образованието.

П.Г.2. Гарантиране включването на равенството между половете и недискриминацията, и премахване на сексизма и сексисткото поведение във всички аспекти на образователния процес, включително механизми и насоки за докладване, реагиране и регистриране на такива прояви.

П.Г.3. Прилагане и/или подпомагане на кампании за превенция на сексизма и сексисткото поведение в образователните институции и гарантиране на нулева толерантност по отношение на подобни явления, включително стереотипизиране по пол и тормоз, тормоз в киберпространството, сексистки обиди и насилие, основано на пола.

П.Г.4. Организиране на събития, включително от страна на държавни органи, свързани с въпросите на равенството между половете и начините за предотвратяване и борба със сексизма, стереотипите по пол и подсъзнателните предубеждения, основани на пола, във всички образователни институции.

П.Г.5. Интегриране на принципа за равенство между половете във всички аспекти на образованието и обучението на учители, както и в обучението на ръководния училищен персонал.

По отношение на методиката на преподаване, учебните инструменти и програми:

П.Г.6. Разработване на насоки за интегриране на методологии и инструменти, посветени на равенството между половете, недискриминацията и правата на човека, в учебните програми на всички нива на образователната система, както в публичния, така и в частния сектор, от най-ранно детство. Това включва обучение по въпросите на личния живот с цел насърчаване на децата да бъдат самостоятелни и да поемат отговорности в техните взаимоотношения и поведение - включително изразяване на

¹⁴Вижте заключенията и препоръките на Конференцията на Съвета на Европа „Борба срещу половите стереотипите в и чрез образованието” (Хелзинки, 9-10 октомври 2014 г.). Вижте доклада от конференцията на адрес <https://rm.coe.int/1680590f0>.

съгласие и лични граници. Учебните програми трябва да съдържат подходящи за възрастта, основани на доказателства и научно обосновани, изчерпателни учебни материали по въпросите на секса и сексуалното образование за момичета и момчета. Учебните програми следва да включват и взаимно пресичащите се форми на сексизъм, например въз основа на мигрантския статут или увреждане.

II.G.7. Насърчаване разработването на уебсайт с ресурси, добри практики и материали за преподаване/обучение, както и ръководство, което да помогне за откриване и премахване на стереотипите по пол в образователните материали за обучители, учители и инспектори.

II.G.8. Насърчаване на специални програми и кариерно консултиране, които подпомагат учащите се при избора на обучение и кариера, които не са основани на стереотипи по пол, включително обучение на персонала относно стереотипите по пол и подсъзнателните предубеждения.

II.H. Култура и спорт

Сексизмът се проявява в много аспекти на културния живот, особено поради широкото разпространение на стереотипите по пол. Според Международния комитет по икономически, социални и културни права на Организацията на обединените нации културният живот включва начин на живот, език, устна и писмена литература, музика и песни, невербална комуникация, системи на религията и вярата, обреди и церемонии, спорт и игри, методи на производство или технологии, природни и изкуствено създадени среди, храна, облекло и подслон, изкуства, обичаи и традиции. Изкуството и културата са основните образци за нагласите и ролите на половете и затова е от решаващо значение да се обърне внимание на сексизма в тези области. Освен това според Истанбулската конвенция културата, религията, обичаите или традициите не се приемат за оправдание при извършването на актове на насилие над жени и момичета.

Въпросите, които трябва да бъдат разгледани в спортния живот, включват: сексистките нагласи на медиите, спортните организации, треньорите, спортните ръководители, спортистите и др.; сексисткото изобразяване на жените в спорта, тривиализация на спортните постижения на жените чрез представянето им в стереотипни роли или омаловажаването на спортове, които упражняват; и сексизма и сексистката реч на омразата по време на спортни събития.

Правителствата на държавите членки се приканват да разгледат следните мерки:

II.H.1. Създаване и популяризиране на инструменти за борба срещу сексизма в секторите на културата и спорта, като например учебни материали или инструменти за използване на език и комуникации, чувствителни към равенството между половете.

II.H.2. Потвърждаване и прилагане на Препоръки CM/Rec(2015)2 на Комитета на министрите към държавите членки относно интегрирането на принципа за равенство между половете в спорта и CM/Rec(2017)9 на Комитета на министрите към държавите членки относно равенството между половете в аудиовизуалния сектор.

II.H.3. Насърчаване на водещите фигури в културата и спорта да коригират сексистките предубеждения или да изобличават сексистката реч на омразата.

П.Н.4. Приканване на спортните федерации и асоциации и културните институции на всички нива да изготвят кодекси за поведение за предотвратяване на сексизма и сексисткото поведение, които да включват разпоредби за дисциплинарни действия. Насърчаване на нулева толерантност към сексизма и сексистката реч на омазата по време на културни и спортни събития.

П.Н.5. Призоваване на спортните и културните сектори на всички равнища към предприемане на конкретни действия за насърчаване на равенството между половете и нестереотипното представяне на жените и мъжете, момичетата и момчетата.

П.Н.6. Насърчаване на излъчването и отразяването от медиите, особено обществените медии, на женските културни и спортни събития на равни начала с мъжките и публично отбелязване на постиженията на жените.¹⁵ Насърчаване на положителните ролеви модели и даване на видимост на жените и мъжете, момичетата и момчетата, които участват в спортове, в които са недостатъчно представени.

П.І. Частна сфера

Сексизмът в семейството може да допринесе за засилване на стереотипните роли, обезвластяването на жените, ниското им самочувствие и цикъла на насилие над жени и момичета. Той може да повлияе и върху избора на живот и кариера. Въпреки че традиционните роли на половете в рамките на семейството (мъжете като осигуряващи прехраната, жените като изпълняващи домакински задачи) като цяло са се изменили, тъй като все повече жени вече са част от платената работна сила, факторите, допринасящи за промени в семействата и държавите, се различават значително. Сексисткото поведение остава широко разпространено в междуличностните отношения и жените продължават да извършват много по-голяма част от неплатената работа вкъщи в сравнение с мъжете.

Член 16 от Конвенцията на ООН за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените изисква от държавите членки да предприемат подходящи мерки за гарантиране на равенство между жените и мъжете в семейството.¹⁶ Връзката между сексизма и превенцията на насилието над жени и момичета засилва необходимостта от предприемане на действия в частната сфера.

Препоръчаните по-горе мерки, по-специално тези, свързани с езика и повишаването на осведомеността, както и тези, отнасящи се до медиите, образованието и културния сектор, са особено важни за преодоляването на сексизма в частната сфера.

Прилагането на санкции за сексизъм в семейството обаче не е подходящо, освен ако поведението не се конституира като физическо, психологическо или икономическо насилие срещу жени.

Правителствата на държавите членки се приканват да разгледат следните мерки:

¹⁵ Като сайта „This Girl Can“ („Това момиче може“), който е признание за активните жени (www.thisgirlcan.co.uk).

¹⁶ В допълнение, член 2.д от Член 10 от Конвенцията на ООН за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените изисква от държавите да предприемат „всички подходящи мерки за премахване на дискриминацията срещу жените от страна на което и да е лице, организация или предприятие“.

II.1. Въвеждане на мерки във връзка със съвместяването на личния и професионалния живот, включително платен отпуск по майчинство и бащинство, платен родителски отпуск за жените и мъжете, универсален достъп до качествени и достъпни грижи за децата и други социални услуги, както и гъвкави работни условия за жените и мъжете. Подобряване на достъпа до услуги за грижи за възрастни и други зависими лица. Организиране на кампании за насърчаване на равното разпределение на домакинските задачи и отговорностите за полагане на грижи между жените и мъжете.

II.2. Насърчаване на политики и мерки в подкрепа на отговорното родителство, които гарантират равни възможности за децата, независимо от техния пол, статус, способности или семейно положение. Отговорното родителство е родителско поведение, което се основава на най-добрия интерес на детето, което е обгрижващо, свободно от стереотипизиране по пол, овластяващо, ненасилствено и осигуряващо признание и напътствие, определящо граници, за да се даде възможност за пълноценното развитие на детето.

II.3. Въвеждане на мерки и инструменти за подобряване на уменията на родителите за справяне със сексизма в киберпространството и с интернет порнографията.

II.4. Насърчаване на обучение за разпознаване и справяне с прояви на сексизъм и сексистко поведение като част от професионалните курсове за хората, занимаващи се със семейни и междуличностни отношения, например персонала, отговорен за социални услуги, включително в подкрепа на майчинството и в детски заведения.

III. Докладване и оценка

Настоящата Препоръка приканва държавите членки да наблюдават напредъка по отношение на нейното изпълнение и да информират компетентния/те ръководен/ни комитет/и за предприетите мерки и постигнатия напредък.

Докладването трябва да се осъществява регулярно и да включва информация за:

- правните и политически рамки, мерките и добрите практики, насочени към преодоляване на сексизма, сексисткото поведение, стереотипизирането по пол и сексистката реч на омразата, по-специално в общественото пространство, интернет и медиите, на работното място, в публичния сектор, в правосъдието, образованието, спорта и културата; и в частната сфера, включително инструменти за докладване на прояви на сексистко поведение, както и дисциплинарни процедури и санкции;
- всяка цялостна политика или политика в рамките на национална стратегия за равенство между половете, приета с цел премахване на сексизма и сексисткото поведение, включително дефиниции, показатели, национални механизми за мониторинг и оценка;
- работата на всеки координиращ орган, създаден или определен за наблюдение на прилагането на национално равнище;
- проведените изследвания за предоставяне на данни за разпространението и последствията от проявите на сексизъм и сексистко поведение в целевите области, както и резултатите от всяко такова изследване;
- националните мерки и кампании за повишаване на осведомеността, предприети на всички нива, включително за медиите, чрез които те са били проведени.